

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Jordanovac 110, ponedjeljkom 8:15
i četvrtkom u 12:15

Petoknjižje i Povijesne knjige

amdg.ffrz.hr

→ **Nastava: FTI**

→ **Petoknjižje i Povijesne knjige**

Literatura, Audio udžbenik

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Jordanovac 110, ponedjeljkom 8:15
i četvrtkom u 12:15

Levitski zakonik

Najpoznatiji po **19,18**

...Ljubi bližnjega kao samoga sebe...

i po **12,8**

...dvije grlice ili dva golubića...

(prinos za dijete Isusa u Lk 2,24)

FOR HIS TRESPASS TWO
TURTLE-DOVES.

Smještanje

- Tko u NZ citira Lev 19,18?
- Isus uz glavnu zapovijed
(Mt 22,39; Mk 12,31)
- i zakonoznanac (Lk 10,27)
 - Kamo knjiga pripada prema 27,34? (osvrt)
- Zapovijedi Mojsiju na Sinaju za Izraelce
- hebrejski naziv: vidi JB XIII
 - ויקרא *vajjiqra* = “I zovnu...” (Lev 1,1)
- אהל מועד *'ohel mô'ed* “šator sastanka/svjedočanstva” (1,1)
 - upute u Izl 26
 - prvi put s tim imenom u Izl 27,21 (= povezan tekst)
 - “oblak na šatoru sastanka i slava יהוה u prebivalištu” Izl 40,35

Jean-Léon Gérôme, Mojsije
na gori Sinaju (1895-1900)

Literarna struktura

- opis I.: “I govorio je יהוה Mojsiju”
– dvije vrste:
 - s nalogom Mojsiju (novi slušatelji):
 - “Govori sinovima Izraelovim!” 1,2; 4,2; 12,2
 - “Zapovjedi Aronu i njegovim sinovima !” 6,2.18
 - uvod u nastavak propisa 5,14.20; 6,12; 14,1
- II. “I govorio je יהוה Mojsiju i Aronu”
11,1; 15,1
 - nalog u množini: 11,2a; 15,2a
 - “govorite sinovima Izraelovim” 11,2a; 15,2a
 - uvod u nastavak propisa: 13,1; 14,33
- III. Aronu 10,8: raspoznavati sveto i čisto

Zakon o žrtvama (Lev 1-7)

- Do Lev **7,37s**: “ovo je *Tora* za... (vrste žrtava...) koju je zapovjedio (*Tko? Kome? Gdje?*)
- יהוה Mojsiju na Sinaju.”
 - pravni slučajevi koji započinju s “ako” (אם *'im*) 22x
 - npr. **1,3.10**; **4,3.13.27**
 - ako je žrtva od krupne stoke (1,3);
 - ili od sitne (v10);
 - ako pogriješi svećenik (4,3),
 - cijela zajednica (v13)
 - ili neka duša iz naroda (v27).

Minijatura, Petrus Comestor, Bible Historiale, Francuska, 1372

Obred pomirenja (Lev 4s) – A

- pomirna žrtva
- A) vanjski čin (4,6s)
 - svećenik uzima krv (4,6.17)
 - poškropi zastor u svetišću (4,6.17)
 - stavlja je na rogove žrtvenika (kadionog ili za paljenice), a svu ostalu krv izlijeva podno žrtvenika za paljenice (4,7.18.25.30.34)

Obred pomirenja (Lev 4s) – B

- B) teološko djelovanje
 - 1. Svećenik:
 - כפר *kipper* (4,20b.26.31.35; 5,6.10.13.16.18.26)
 - “izvršava obred pomirenja” (KS)
 - “pribavlja pomirenje” (Šarić)
 - 2. סלה *salah* (pasiv 4,20b.26.31.35; 5,10.13.16.18.26)
 - oproštenje
 - Kako, gdje? 5,26 – ključ! (+4,4.6s.15[2x].17s.24)
 - Pred (licem) יהוה

Propisi za Arona i sinove

- ovo je tora... (**6,2.7.18; 7,1.7.11s.16.30.34**)
 - paljenice (6,2);
 - prinosnice (7);
 - okajnice (18);
 - naknadnice (7,1);
 - (jednak zakon za okajnicu i naknadnicu 7,7);
 - pričesnice (7,11);
 - Zahvalnica (12)
 - Zavjetnica (16)
 - Prikaznica (30)
 - Podizanica (34)

AARON AND HIS SONS PREPARING A BURNT SACRIFICE.—LEV. I. and IV. 28.

Mojsijeva svećenička služba

- Mojsije prvi izvršava u 8,14-29
 - prvi primjer i primjena:
 - žrtva “okajnica/zbog grijeha” **8,14** (4,8.20.25...)
 - krv na rogovima žrtvenika **8,15** (4,7.18.25.30...)
 - paljenica **8,18** (1,3s.6.9s.13s...)
 - itd.
- *posvetnica* kojom se posvećuje (**8,23**)
 - uho,
 - ruka i
 - noga
- Arona i njegovih sinova
- Mojsije prinosi i životinje (v14-25)
i ostale žrtve od tijesta (v26)

G. Hoet, A. de Blois, “Figures de la Bible”, Haag 1728

Blagoslov i Slava za sve

- Posveta pred cijelom zajednicom (8,3-5)
 - Koliko traje (8,33)?
- 7 dana → *Aronova prva služba* – kada, pred kim (9,1.5)?
- Osmi dan (1), sva zajednica (5)
 - Reakcija u 9,24b?
- Veselje i klanjanje (9,24b)
- Aron prvi put blagoslivlja zajednicu (9,22) vidi Br 6,23-27
 - Najava u 9,4b:
- יהוה će se ukazati (9,4b)
 - ostvarenje u 23b: כבוד יהוה – *kome?*
- svemu narodu – *kabôd* (težina, važnost), δόξα (fenomen)

Darlene Slavujac, Mojsije posvećuje Arona, ulje na platnu, 1994.

Zakoni svetosti (Lev 19s)

- Lev 19: riječi Mojsiju (v1) za koga (2a)?
- “za cijelu zajednicu sinova Izraelovih” (2a)
 - Teme iz deset zapovijedi 19,3.4.11
- Poštovanje roditelja, subota (v3);
- Zabrana kumira (v4),
- Zabrana krađe i laži (v11)

Posebnosti u Lev 19s

- Posebnosti: 1) briga za siromahe (v9s.15)
 - kod žetve i berbe ostavi za siromaha i stranca (v9s)
 - na sudu ne zanemari malenoga (v15)
- 2) ljubi stranca (v34)
kao sebe samoga,
(zašto?)
- Jer si bio stranac
- ~Ljubite neprijatelje!
(Mt 5,44, Lk 6,27.35)

Budite sveti!

- okvirom u 19,2; 20,26:
- “Budite sveti!”
- c20 pripada uz c19

Joram Raanan, Brdo Sinaj, 2002-03

Lev 23: Blagdani Gospodnji v2.44

- Riječi Mojsiju (v1.9.23.26.33)
- redoviti nalog čak 4x:
“govori sinovima Izraelovim”
(v2a.10a.24a.34a)
- Zaključak za 2 dijela (v22.43):
- “Ja sam Jahve, Bog vaš”
- 3 glavna blagdana: Pasha (~ proljeće),
Pedesetnica (~ ljeto), Sjenice (~ jesen)
 - Blagdan sjenica ima teol.
utemeljenje u Izlasku (v43)
 - postaje glavni blagdan: 1 Kr 8, Neh 8, Zah 14

Joram Raanan, Blagdan sjenica, 2002-03.

Lev 25: sedma i jubilejska godina

- riječi Mojsiju
+ geografski podatak (v1)
- redoviti nalog: “govori sinovima Izraelovim” (v2a vrijedi do 26,45)
- počinak za zemlju 7. godine (v2b-7)
- oprosna godina (v8-24)
 - Pedeseta v10
 - Sveta
- socijalni značaj oprosne godine (v25-55)
 - otkupiteljsko pravo (v25s)
 - i ostali propisi o odnosu prema bližnjemu
 - Izraelci = sluge Gospodnji (v42.55)

Paul Hardy, proglašenje jubilejske godine